स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

भाग -१

भोटखोला गाउँपालिका गाउँ शिक्षा ऐन, २०७८

भोटखोला गाउँपालिका

प्रस्तावना : भोटखोला गाउँपालिका र समग्र देशको विकासका लागि लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था अनुकूल स्थानीय नागरिकहरुको सदाचार, समयानुकूल ज्ञानको बृद्धिका लागि शैक्षिक स्तरको असमानतालाई न्यूनीकरण गरी शिक्षाको गुणस्तरीयतामा पहुँच कायम गर्न स्थापना भई सञ्चालन भैरहेका र गाउँ क्षेत्रभित्र स्थापना हुने विद्यालयको व्यवस्थापकीय सुधार गर्न युगानुकूल सीप र प्रविधि सहित शैक्षिक विकास गर्न वाञ्छनीय भएकाले भोटखोला गाउँपालिकाको गाउँ सभाले नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी " भोटखोला गाउँपालिका गाउँ शिक्षा ऐन, २०७८ " बनाई लागू गरेकोछ ।

परिच्छेद – १

प्रारम्भिक

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यस ऐनको नाम " भोटखोला गाउँपालिका गाउँ शिक्षा ऐन, २०७८ " रहेकोछ ।

(२) यो ऐन भोटखोला गाउँपालिका भर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन गाउँ सभाले स्वीकृत गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरेको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा :

(१) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा :-

(क) "गाउँपालिका" भन्नाले भोटखोला गाउँपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कार्यपालिका" भन्नाले भोटखोला गाउँपालिकाको गाउँकार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ग) "सभा" भन्नाले संविधानको धारा २२२ बमोजिमको गाउँसभा सम्झनु पर्छ ।

(घ) "विद्यालय शिक्षा" भन्नाले आधारभूत र माध्यमिक तहको शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "माध्यमिक शिक्षा" भन्नाले कक्षा नौ देखि बाह्र सम्म दिइने शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।

(च)"आधारभूत शिक्षा " भन्नाले प्रारम्भिक बाल शिक्षा देखि कक्षा आठ सम्म दिइने शिक्षालाई सम्झनुपर्छ ।

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ | संख्या : ३ | मिति : २०७८/०३/३१

(छ) " विशेष शिक्षा " भन्नाले दृष्टिबिहीन, अटिज्म, बौद्धिक अपाङ्गता, सुस्तश्रवण वा अतिअसक्त शारीरिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई छुट्टै समूहमा राखी दिइने शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) " प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा " भन्नाले प्राविधिक ज्ञान, सीप, दक्षता तथा विषयबस्तुको सिकाइ गरी प्रविधि र व्यावसायको शिक्षा प्रदान गर्न कक्षा नौ देखि कक्षा बाह्र सम्म अध्यापन गराइने शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) " सामुदायिक विद्यालय " भन्नाले समुदायको पहलमा स्थापना गरिएको मुनाफा रहित प्रकृतिको नेपाल सरकार र गाउँपालिकाबाट नियमित रुपमा अनुदान पाउने गरी अनुमति वा स्वकिृति प्राप्त विद्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ञ) " संस्थागत विद्यालय " भन्नाले व्यक्ति, संस्था वा समुदायको पहलमा मुनाफा आर्जन गर्नेगरी स्थापना गरिएका नेपाल सरकार र गाउँपालिकाबाट अनुदान नपाउने गरी अनुमति वा स्वकिृति प्राप्त विद्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) "गाउँ शिक्षा अधिकारी" भन्नाले गाउँपालिका भित्र स्थानीय तहको शिक्षा सञ्चालन, व्यवस्थापन, नियमन, निर्देशन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने तथा ऐन बमोजिम तोकिएको कार्य गर्न गाउँपालिकाले खटाएको तोकीएको कर्मचारीलाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "कर्मचारी" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक बाहेकका अन्य कर्मचारीलाई सम्झनु पर्छ ।

(ड) "आवासीय विद्यालय" भन्नाले नेपाल सरकार वा स्थानीय सरकारले आवासीय विद्यालयको रुपमा स्वकिृति प्रदान गरी सञ्चालन गरेका विद्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ढ) " शैक्षिक गुठी " भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नका लागि कुनै व्यक्ति वा समुदायले नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य नराखी स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठीलाई सम्झनु पर्छ ।

(ण) "प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षा" भन्नाले चार वर्ष मुनीका बालबालिकाहरुलाई मनोरञ्जनात्मक विधिबाट शारीरिक, मानसिक, सामाजिक तथा संवेगात्मक विकासका लागि सामुदायिक र संस्थागत रुपमा दिइने शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद – २

विद्यालय खोल्ने अनुमति वा स्वीकृति, गाभ्ने र खारेजी सम्बन्धी व्यवस्था :

३. विद्यालय खोल्ने अनुमति लिनु पर्ने :

(१) नेपाली नागरिक वा नेपाली नागरिकहरुको समुदायले सामुदायिक विद्यालय वा शैक्षिक गुठी अन्तर्गत संस्थागत विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई गाउँपालिकामा तोकिएको अधिकारी समक्ष वडा कार्यालयको सिफारीस सहित अनुमतिका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सो निवेदन उपर गाउँपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी विद्यालय खोल्न अनुमति दिन मनासिब देखिएमा तोकिएको सर्त बन्देज पालना गर्ने गरी गाउँशिक्षा समितिको सिफारिसमा तोकिएको अधिकारीले अनुमति दिनेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

(३) उप दफा (२) बमोजिम अनुमति लिई खोलिएको विद्यालयले तोकिएको सर्त पूरा गरेको देखिएमा गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा तोकिएको अधिकारीले स्वीकृति प्रदान गर्नेछ ।

(४) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कम्पनीको रुपमा सञ्चालन गरेका विद्यालयहरुले चाहेमा कम्पनी खारेज गरी शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिन सक्नेछन् ।

(५) उपदफा (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि देहायका विद्यालयहरुलाई शैक्षिक गुठीका रुपमा सञ्चालन गर्न पाउने अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन :

(क) सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा सञ्चालन भएका विद्यालय,

(ख) सरकारी वा सार्वजनिक जग्गामा भवन बनाई सञ्चालन भएका विद्यालय,

(ग) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले विद्यालयको नाममा भवन वा जग्गा दान, दातव्य दिएकोमा सो भवन वा भवन बनाई सञ्चालन भएको विद्यालय ।

(६) यस ऐन वा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :

(क) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्ने गुठी सञ्चालक संगठित संस्थाको रुपमा हुनुपर्ने,

(ख) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्दा ट्रष्टी सदस्यमा सार्वजनिक गुठी भए कम्तीमा सात जना र निजी गुठी भए कम्तिमा पाँच जना सदस्य हुनुपर्ने,

(ग) शैक्षिक गुठीको आयव्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडागरी गाउँशिक्षा समितिले तोकेको लेखापरीक्षकबाट गराउनु पर्ने ।

(घ) शैक्षिक गुठीका तत्काल कायम रहेका ट्रष्टी सदस्यले आफ्नो जीवनकालमै वा शेषपछि गुठीयारको रुपमा कार्य गर्ने आफ्नो उत्तराधिकारी तोक्न सक्नेछन् । तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोक्दा वडाको सिफारीस सहित गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(७) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्यबाट विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृति लिई सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(८) संस्थागत/गुठी विद्यालय खोल्ने अनुमति लिदां विद्यालय सञ्चालन सुरक्षण बापत माध्यमिक विद्यालयको लागी दश लाख, आधारभुत विद्यालयको लागी पाँच लाख र पूर्व प्राथमिक विद्याललयको लागी दुई लाख धरौटीको रुपमा रहनु पर्नेछ ।

(९) संस्थागत तथा गुठी विद्यालयहरुले पालना गर्नु पर्ने सर्त तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ | संख्या : ३ | मिति : २०७८/०३/३१

(१०) माथि उल्लेखित दफा उप दफाहरुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै विदेशी शिक्षण संस्थासँग सम्वन्धन कायम गर्ने गरी कसैलाई पनि विद्यालय खोल्न अनुमति वा स्वकृति दिइने छैन ।

(११) उपदफा (४), (७), (८) र (९)मा उल्लेख भए बमोजिम स्थापित शैक्षिक गुठी अन्तर्गतका विद्यालयलाई नियमानुसारको तोकिए बमोजिमको आवश्यक प्रकृया पूरा गरी सामुदायिकरण गर्न सकिनेछ ।

(१२) सामुदायिक विद्यालय सञ्चालन विधि र शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको सर्त तथा सेवा सुविधा र बिदा सम्बन्धमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४. गाउँपालिकाले विद्यालय गाभ्न, सार्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने :

(१) गाउँपालिकाले हाल सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरुलाई दुरी, विद्यार्थी सङ्ख्या, गुणस्तरीयता तथा सञ्चालन क्षमताको आधारमा गाभ्न, एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सार्न वा आवश्यक नभएको पर्याप्त आधार भएमा बन्द गर्न वा आवश्यक नयाँ क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थप गरी सञ्चालन गर्न अनुमति दिन वा नाम परिवर्तन गर्न सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारीस र गाउँ शिक्षा समितिको सिफारीसको आधारमा गाउँकार्यपालिकाले निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गाभिएका वा बन्द गरिएका विद्यालयको सम्पत्तिको व्यवस्थापन गाभिएकोहकमा नयाँ गाभिएको विद्यालयको सम्पित्तिमा सामित्व जाने छ भने बन्द गरिएको विद्यालयको हकमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार सम्पत्ति को व्यवस्थापन हुनेछ ।

५ .अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने : कुनै संस्थागत विद्यालयले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत अन्य कुनै काम गरेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो विद्यालयलाई प्रदान गरेको अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्न सक्नेछ । तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नु अघि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाई पेस गर्ने मौका दिइनेछ । सो निर्णय उपर चित्त नबुझेमा पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्न पाइनेछ ।

६. शैक्षिक परामर्श सेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्ष सञ्चालन गर्ने :

(१) कसैले पनि यस ऐन बमोजिम गाउँपालिकाबाट अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, बृजकोर्ष, कोचिङ, ट्युसन सेण्टर, भाषा शिक्षण कक्षा, होस्टल वा पूर्व तयारी कक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित् कुनै शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श सेवा, बृजकोर्ष, कोचिङ, ट्युसन सेण्टर, भाषा शिक्षण कक्षा, होस्टल वा पूर्व तयारी कक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुमति लिने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

७. विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा र खुल्ला शिक्षा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था : यस गाउँपालिकाले आवश्यक व्यवस्था गरी विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुल्ला शिक्षा सञ्चालनको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

CamScanner

८. **प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र सम्बन्धी व्यवस्था :** प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. **सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने :** गाउँपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न आवश्यकताको पहिचान गरी सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद – ३

शिक्षाको प्रकार, माध्यम, पाठ्यक्रम र परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

१०. **माध्यमिक शिक्षाको प्रकार :**

(१) माध्यमिक शिक्षा देहाय बमोजिम तीन प्रकारका हुनेछन् :

(क) साधारण माध्यमिक शिक्षा

(ख) संस्कृत माध्यमिक शिक्षा

(ग) प्राविधिक तथा व्यावसायिक माध्यमिक शिक्षा

११. **शिक्षाको माध्यम :**

(क) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंग्रेजी भाषा वा दुवै भाषा हुनेछ ।

(ख) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम देहाय बमोजिम हुन सक्नेछ :

(१) कक्षा ५ सम्मको आधारभूत शिक्षा मातृभाषामा दिन सकिनेछ ।

(२) गैर नेपाली नागरिकले नेपालको विद्यालयमा अध्ययन गर्दा अनिवार्य नेपाली र अन्य कुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्न सक्नेछ ।

१२. **विद्यालयको वर्गीकरण :** गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुलाई पूर्व प्राथमिक शिक्षा, आधारभूत शिक्षा र माध्यमिक शिक्षा गरी तीन प्रकारमा वर्गीकरण गरिनेछ । विद्यालयको सम्पति, स्रोत साधान र लगानीको आधारमा सामुदायिक विद्यालय, संस्थागत विद्यालय र गुठी विद्यालयमा वर्गीकरण हुनेछ ।

१३. **विद्यालयको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक :** विद्यालयले नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड पूरा गरी आवश्यक सिकाइ उपलब्धि हासिल हुने गरी अध्ययन अध्यापन गराउनु पर्नेछ । विद्यालयले नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रही स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्न सक्नेछ । सो प्रयोजनको लागि गाउँपालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रम विकास केन्द्र गठन गरी पाठ्यक्रम निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।

CamScanner

१४ **परीक्षा सञ्चालन** : (१) परीक्षा सञ्चालन, अनुगमन, नियमन, नतिजा प्रकाशन तथा अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धमा आधारभूत तह परिक्षा कक्षा ८ बाहेकको हकमा देहायको परिक्षा समन्वय समितिले आवश्यक समन्वय गरी परिक्षा सञ्चालन गर्न लगाउने छ ।

(क) गाउँपालिका अध्यक्ष - संयोजक

(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य

(ग) कार्यपालिकाले तोकेको कार्यपालिकाको सदस्य - सदस्य

(घ) प्रमुख, सम्बन्धित स्थानीय तह रहेको प्रहरी कार्यालय - सदस्य

(ङ) गाउँ शिक्षा शाखा हेर्ने प्रमुख प्रसाशकीय अधिकृतले ताकेको कर्मचारी - सदस्य सचिव

(२) परिक्षा सञ्चालन तथा समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धि कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

(३) आधारभूत तह कक्षा ८ परिक्षा सञ्चालन सम्बन्धमा देहायको आधारभूत तह कक्षा ८ उत्तिर्ण परिक्षा समिति रहनेछ :-

(क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - संयोजक

(ख) सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ मध्ये बाट २ जना - सदस्य

(ग) नि.मा.स्थायी शिक्षक मध्येबाट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले मनोनित गरेका शिक्षक १ जना - सदस्य

(घ) शिक्षा शाखा प्रमुख वा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेका शिक्षा शाखा हेर्ने कर्मचारी - सदस्य सचिव

(४) उपदफा (३) बमोजिम रहेको आधारभूत तह कक्षा ८ उत्तिर्ण परिक्षा समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै निर्धारण गरी कार्य सम्पादन गर्न सक्नेछ ।

(५) आधारभूत तह कक्षा ८ बाहेकको कक्षा १ देखी कक्षा ९ सम्मको परिक्षा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्देशनमा प्रधानाध्यापकले आफै गर्नेछ ।

परिच्छेद – ४
गाउँपालिका स्तरीय शिक्षा समिति तथा गाउँ शिक्षा शाखा प्रमुख सम्बन्धी व्यवस्था :

१५. **गाउँ शिक्षा समिति** :

(१) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने विद्यालयको रेखदेख, समन्वय र व्यवस्थापन गर्ने कामको लागि देहाय बमोजिमको ११ सदस्यीय गाउँ शिक्षा समिति रहनेछ :

(क) गाउँपालिका अध्यक्ष – अध्यक्ष

(ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष – सदस्य

(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत -सदस्य

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ | संख्या : ३ | मिति : २०७८/०३/३१

(घ) वडा अध्यक्षहरु मध्येबाट १ जना – सदस्य

(ङ) गाउँकार्यपालिकाका महिला सदस्यहरु मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाको सिफारिसमा १ जना – सदस्य

(च) सामुदायिक आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु मध्येबाट १/१ जना पर्ने गरी गाउँ शिक्षा समितिद्वारा मनोनित २ जना – सदस्य

(छ) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वा शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्षहरु मध्येबाट गाउँपालिका अध्यक्षले मनोनित गरेका १ जना – सदस्य

(ज) सामुदायिक विद्यालयका स्थायी महिला शिक्षकहरु मध्येबाट समितिद्वारा मनोनित १ जना – सदस्य।

(झ) गाउँ कार्यपालिकाले सिफारिस गरेका शिक्षाप्रेमी १ जना – सदस्य

(ञ) गाउँपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख वा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेका

शिक्षा शाखा हेर्ने कर्मचारी – सदस्य सचिव

(२) समितिका पदेन सदस्यबाहेक मनोनित सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ।

(३) गाउँ शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको शैक्षिक योजना तयार गर्ने,

(ख) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति, स्वीकृति, विद्यालय सार्ने, गाभ्ने सम्बन्धी निर्णयको लागी गाउँ कार्यपालिकामा सिफारिस गर्ने,

(ग) विद्यालयहरुको लागी आवश्यक आर्थिक स्रोत तथा अनुदानको खोजी गर्ने,

(घ) विद्यालयहरुमा सञ्चालन हुने परिक्षालाई मर्यादित, व्यवस्थित र भयरहित बनाउने,

(ङ) निजी स्रोतमा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरबन्दि सेवा सुविधा र सर्तहरुका सम्बन्धमा आवश्यक राय सल्लाह गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने,

(च) व्यावसायिक तथा सीपमूलक शिक्षाको कार्यान्वयन गर्ने गराउने तथा व्यावसायिक, सीपमूलक र प्राविधिक शिक्षा विद्यालयको आवश्यकता अनुसार तोकिएका कक्षाबाट सञ्चालन गराउन परिचालन गर्ने,

(छ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरुलाई निर्देशन दिने, जागरुक र सजग गराउने,

(ज) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका काममा एकरुपता ल्याउन समन्वय गर्ने,

भोटखोला गाउँपालिका

(झ) विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सूचक निर्धारण गर्ने र मूल्याङ्कन गर्ने,

(ञ) विद्यालयहरुको सामाजिक परीक्षण गर्न निर्देशन दिने र सामाजिक परिक्षण गर्न लगाउने,

(ट) शैक्षिक गुठीसँग गर्ने सम्झौताका सर्तहरु निर्धारण गर्ने,

(ठ) विद्यालयहरुको निरीक्षण, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरी पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने,

(ड) शैक्षिक संस्था र शिक्षासँग आबद्ध शिक्षक कर्मचारीहरुलाई कामका आधारमा आवश्यक प्रोत्साहन, नसिहत र दण्ड सम्बन्धमा गाउँ कार्यपालिका समक्ष सिफारीस गर्ने ।

(ढ) गाउँ शिक्षा समितिले गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरुमा स्वीकृत दरबन्दी वा अनुदान कोटा (राहतकोटा) र बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्तालाई करारमा राख्नु पर्ने भएमा शिक्षक छनौट समितिलाई विज्ञापन गर्न र परीक्षा लिन लगाई योग्यताक्रम अनुसार करार सूची प्रकाशन गर्न निर्देशन दिने ।

(ण) रिक्त रहेको स्वीकृत दरबन्दी वा अनुदान कोटामा शिक्षक, बाल विकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ता छनौट समितिले नियुक्तिका लागि सिफारिस गरेका व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्न सम्बन्धित विद्यालयलाई निर्देशन दिने ।

(त) शिक्षक छनौट समितिको कार्यविधि निर्माण गरी स्वीकृति र कार्यान्वयनका लागि गाउँ कार्यपालिकाको बैठकमा पेस गर्ने ।

(थ) शिक्षक छनौट गर्नका लागि विशेषज्ञहरुको सूची प्रकाशन गर्ने ।

(द) तोकिए बमोजिम शैक्षिक योजना निर्माणका लागि विज्ञहरु रहेको कार्यदल गठन गर्ने ।

(ध) गाउँसभा तथा गाउँ कार्यपालिकाले तोकेका ,अन्य शैक्षिक कार्यहरु गर्ने ।

१६. वडा शिक्षा समिति :

(१) गाउँपालिकाका प्रत्येक वडामा देहाय बमोजिमको ९ सदस्यीय वडा शिक्षा समिति गठन हुनेछ :

(क) सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्ष पदेन – संयोजक

(ख) वडा समितिका सदस्यहरु मध्येबाट वडा समितिको बैठकले तोकेको १ जना – सदस्य

(ग) अगुवा विद्यालयका प्रधानाध्यापक मध्येबाट वडा शिक्षा समितिद्वारा मनोनित २ जना– सदस्य

(घ) वि.व्य. स.अध्यक्ष मध्येबाट वडा शिक्षा समितिद्वारा मनोनित २ जना– सदस्य

(ङ) वडा भित्रका शिक्षाप्रेमी मध्येबाट वडा शिक्षा समितिद्वारा मनोनित १ महिला सहित २ जना– सदस्य

(च) सम्बन्धित वडाका वडा सचिव १ जना पदेन – सदस्य सचिव ।

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

(२) पदेन सदस्य बाहेक अन्य सदस्यहरुको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ।

(३) वडा शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१७. शिक्षक छनौट समिति :

(१) गाउँ शिक्षा समितिले गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरुलाई स्वीकृत दरबन्दी वा अनुदान कोटा (राहत कोटा) र बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरुका रिक्त पदहरुमा विज्ञापन गरी नियमानुसार परीक्षा लिई योग्य उमेद्वारलाई नियुक्तिका लागि सम्बन्धित विद्यालयमा सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको एक शिक्षक छनौट समिति गठन गर्नेछ :

(क) सम्वन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष – संयोजक

(ख) सम्वन्धित विषय विज्ञ शिक्षक गा.पा द्वारा तोकीएका १ जना – सदस्य

(ग) गाउँपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख/प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेका शिक्षा शाखा हेर्ने कर्मचारी – सदस्य

(घ) सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक – सदस्य सचिव

(२) गाउँ कार्यपालिकाले सूचीकृत गरेका विषय विज्ञहरु मध्येबाट आवश्यकतानुसार छनौट समितिले थप १ जना विषय विज्ञलाई समेत छनौट प्रयोजनका लागि आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(३) शिक्षक छनौट कार्य प्रत्येक शैक्षिक सत्रको चैत्र मसान्त सम्ममा गरी सक्नु पर्नेछ।

१८. शिक्षा अनुगमन समिति :

(१) विद्यालय शिक्षाको समग्र पक्षको अनुगमन गर्न देहाय बमोजिमको अनुगमन समिति गठन हुनेछ :

(क) गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष – संयोजक

(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत – सदस्य

(ग) गाउँ कार्यपालिकाले तोकेको १ जना शिक्षाप्रेमी अभिभावक – सदस्य

(घ) वि.व्य. स.अध्यक्ष मध्येबाट गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा २ जना– सदस्य

(ङ) वडाका महिला सदस्यहरु मध्येबाट गाउँकार्यपालिकाले तोकेको १ जना – सदस्य

(च) शिक्षाप्रेमी मध्येबाट गाउँकार्यपालिकाले तोकेको १ जना महिला सहित २ जना – सदस्य

(छ) गाउँ शिक्षा अधिकारी वा शिक्षा शाखा हेर्ने तोकीएका कर्मचारी १ जना – सदस्य सचिव।

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका
खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

(२) अनुगमन समितिले गरेको अनुगमन प्रतिवेदन गाउँ शिक्षा समिति समक्ष र कार्यपालिका समक्ष आवधिक रुपमा बुझाउनु पर्नेछ । थप काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१९. गाउँ शिक्षा अधिकारी वा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेका शिक्षा शाखा हेर्ने कर्मचारीको व्यवस्था:

(१) गाउँपालिका कार्यालयमा शिक्षा शाखा हेर्ने एकजना कर्मचारी शिक्षा शाखा प्रमुख हुनेछन् ।

(२) शिक्षा शाखा हेर्न तोकिएका शाखा प्रमुखको कार्य सम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कार्य सम्पादन करार सम्झौता गर्नेछ । साथै शिक्षा शाखा प्रमुखले विद्यालयका प्रधानाध्यापकको कार्य सम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन कार्य सम्पादन करार सम्झौता गर्नेछ । करार सम्झौताका सूचकहरु पुरा भए नभएका सम्बन्धमा गाउँ शिक्षा समितिमा छलफल हुनेछ ।

(२) शिक्षा शाखा प्रमुखका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) गाउँपालिकाको शिक्षा योजना निर्माण गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मार्फत गाउँ सभाबाट पारित गराई कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ख) स्थानीय तहको शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(ग) विद्यालय जाने र विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको खण्डीकृत तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी प्रदेश तथा केन्द्रमा नियमित रुपमा पठाउने,

(घ) विद्यालय सञ्चालन तथा शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्रोतको व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने,

(ङ) माध्यमिक तह सम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय, नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने,

(च) सेवा क्षेत्रभित्रको विद्यालय नक्शाङ्कन गरी सोको आधारमा विद्यालय खोल्न अनुमति प्रदानका लागी गाउँ शिक्षा समिति मार्फत कार्यपालिकामा स्वीकृतिका लागी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मार्फत पेश गर्ने,

(छ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने, सरुवा तथा बढुवा सम्बन्धी कार्य गर्ने, आवश्यक नियमावली, कार्यविधि र निर्देशिकाहरु को मस्यौदा तयार गर्ने साथै स्वीकृत दरबन्दी अनुसारको तलब भत्ता लगायत विद्यालयको निकासा गराउने,

(ज) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत अभिलेख छुट्टा छुट्टै अद्यावधिक गर्ने र विद्यालयले स्वीकृत गर्ने बाहेकका र असाधारण विदा, अध्ययन विदा जस्ता विदा बाहेक अन्य विदाहरु स्वीकृत गर्ने साथै मा.वि. तृतिय बाहेक अन्य तहका शिक्षकहरुको प्राप्त का.स.मु. को पुनरावलोकन कर्ताको रुपमा रही कार्य सम्पादन गर्ने,

(झ) वार्षिक रुपमा विद्यार्थी सङ्ख्याको अनुपातमा शिक्षक कर्मचारी दरबन्दी मिलान गर्ने तथा विद्यालयहरुमा न्यूनतम शिक्षक दरबन्दी उपलब्ध गराउन प्रयत्न गर्ने,

(ञ) विद्यालयहरुको समूह विभाजन गरी शिक्षकहरुको मागका आधारमा वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा रहेका तालिम तथा अन्य शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने

भोटखोला गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ | संख्या : ३ | मिति : २०७८/०३/३१

(ट) विद्यालयको गुणस्तर अभिबृद्धि गर्न प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक, तथा अन्य सरोकारवालाहरुको नियमित बैठक, गोष्ठी र तालिमहरुको आयोजना गर्ने,

(ठ) माध्यमिक तह सम्मका परिक्षाका लागी उचित व्यवस्थापन गर्ने, विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि परीक्षण गर्ने, विद्यार्थी प्रोत्साहन कार्यक्रमका लागी छात्रबृत्तीको व्यवस्थापन कार्यान्वयन गर्ने,

(ड) शिक्षा सम्बन्धी कार्य गर्दा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको सुपरिवेक्षण तथा निर्देशनको अधिनमा रहेर मात्र कार्य सम्पादन गर्ने,

(ढ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरुलाई आफ्नो विषय प्रति जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउने,

(ण) शिक्षा सम्बद्ध माथिल्लो निकायबाट आएका अन्य निर्देशनहरुको पालना गर्ने ।

परिच्छेद – ५

विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्बन्धी व्यवस्था

२०. विद्यालय व्यवस्थापन समिति :

(१) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, व्यवस्थापन र रेखदेख गर्नका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका ९ सदस्यहरु रहेको एक विद्यालय समिति गठन हुनेछ :

(क) अभिभावकहरु २ जना महिला सहित आफूहरु मध्येबाट छनौट गरी पठाएका - ४ जना सदस्य

(ख) विद्यालय रहेको वडाको वडा अध्यक्ष वा वडा समितिले सिफारिस गरी पठाएका - १ जना सदस्य

(ग) स्थानीय विद्यालयका संस्थापक, बुद्धिजीवी वा शिक्षाप्रेमी मध्येबाट एक जना महिला सहित वि.व्य. स. द्वारा मनोनित – २ जना सदस्य

(घ) विद्यालयका शिक्षकहरु मध्येबाट शिक्षक प्रतिनिधि – १ जना सदस्य

(ङ) सम्वन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक – सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिम छनौट र मनोनित भई आएका सदस्यहरु मध्येबाट पहिलो बैठकद्वारा एक जना अध्यक्ष छनौट हुनेछ । तर शिक्षक प्रतिनिधि र प्रधानाध्यापकलाई अध्यक्षमा छनौट गरिने छैन ।

(३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार शिक्षा नियमावलीमा तोकिए बमोजिम हुनेछ । शिक्षा नियमावली नवनेसम्म प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुनेगरी गाउँ कार्यपालिकाको आवश्यक सुपरिवेक्षण, निर्देशनका अधिनमा रही वि.व्य.स. ले कार्य सम्पादन गनुपर्नेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

खण्ड : १

२१. विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सकिने :

(१) कुनै विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेको वा प्रचलित कानून वा गाउँ कार्यपालिकाको निर्देशनको प्रतिकूल रहेको भनी गाउँ शिक्षा समितिले कारण सहित गाउँ कार्यपालिकामा विघटन गर्न सिफारिस गरेमा सोको कारण खुलाई गाउँ कार्यपालिकाले तोकिएको प्रकृया पुरा गरी त्यस्तो विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई विघटन गर्न सक्नेछ । तर यसरी विघटन गर्नु अघि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेस गर्ने मनासिव मौका दिइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन भए पछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म गाउँपालिकाले कार्यपालिकाको निर्णयानुसार विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम गर्न एक अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

२२. विद्यालय सञ्चालन कार्यविधि :

(१) यो ऐन वा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयले विद्यालयको लक्ष्य, मूल्य, मान्यता, सञ्चालन प्रक्रिया, बालबालिकाको चौतर्फी विकासमा टेवा पुग्नेगरी अतिरिक्त क्रियाकलापहरुको विवरण लगायतका विषयबस्तुहरु समावेश गरिएको कार्यविधि तयार गरी अभिभावक भेलाबाट पारित गराई लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) अभिभावक भेलाले विद्यालय अभिभावक संघ गठन गरी विद्यालयको हितका कार्य व्यवस्थापन गर्न आवश्यकता अनुसार विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्र.अ.को रोहवरमा कार्यविधि निर्माण गरी पारित गर्न सक्नेछ । पारित कार्यविधिलाई स्वीकृतीका लागी गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) कार्यविधि अनुसार विद्यालय सञ्चालन गर्नु विद्यालय व्यवस्थापन समिति, प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकहरुको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) गाउँपालिकाले गाउँको शैक्षिक विकासका लागि नमूना विद्यालयको विकास गर्न, आवश्यकता अनुसार नमूना विद्यालयको स्थापना गर्न वा हाल सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरु मध्येबाट नमूना विद्यालय छनौट गरी सञ्चालन गर्न सक्नेछ । नमूना विद्यालय सञ्चालनका विषयमा आवश्यक भौतिक सुविधा तथा जनशक्ति व्यवस्थापनका लागी आवश्यक निर्देशिका बनाई नमुना विद्यालय सञ्चालन गर्ने कार्य गाउँ कार्यपालिकाले गर्न सक्नेछ ।

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

परिच्छेद – ६

कोष, अनुदान, शुल्क तथा छात्रवृत्ति, विद्यालय सम्पत्ति, विद्यालयलाई छुट र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था

२३. शिक्षा विकास कोष :

(१) सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुऱ्याउन तथा त्यस्ता विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धि गर्न गाउँपालिकामा एउटा शिक्षा विकास कोष रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् :

(क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ख) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ग) गाउँपालिकाबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(घ) संस्थागत विद्यालयबाट प्राप्त विद्यालयको वार्षिक कूल आम्दानी मध्ये तोकिए बमोजिमको रकम,

(ङ) चन्दाबाट प्राप्त रकम,

(च) विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी गैर सरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त रकम,

(छ) अन्य विविध स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम ।

२४. कोष सञ्चालक समिति :

(१) कोष सञ्चालक समितिको गठन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा बैठक सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था कार्यविधिमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२५. विद्यालय कोष :

(१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष रहनेछ, जसमा देहाय बमोजिमका स्रोतबाट प्राप्त रकम सो कोषमा दाखिला हुनेछ :

(क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा गाउँपालिकाबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ख) गाउँपालिकाको शिक्षा कोषबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ग) विभिन्न शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम,

भोटखोला गाउँपालिका
CamScanner

(घ) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम,

(ङ) अन्य विविध स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कोषको सञ्चालन र लेखा परीक्षण तथा सामाजिक परीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६. **अनुदानको व्यवस्था :**

(१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत दिँदै आएको अनुदान रकममा कटौति नहुने गरी तोकिएको शीर्षक स्रोत र सुत्रको आधारमा गाउँपालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ तर कुनै विद्यालयले तोकिएको शैक्षिक स्तर कायम गर्न नसकेमा त्यस्ता विद्यालयलाई दिइँदै आएको अनुदान रकममा तोकिए बमोजिम कटौति गर्न सकिनेछ ।

(२) सामुदायिक विद्यालयलाई तोकिए बमोजिमको अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

२७. **प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रलाई अनुदान दिन सक्ने :**

गाउँपालिकाले प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रलाई तोकिए बमोजिमको अनुदान रकम दिन सक्नेछ ।

२८. **शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था :**

(१) नेपाल सरकारले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीबाट कुनै पनि किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै अभिभावकले स्वेच्छाले दिएको दान, उपहार, चन्दा वा सहयोग सामुदायिक विद्यालयले लिन सक्नेछ ।

(३) सबै बालबालिकाहरुलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नका लागि गाउँपालिकाले आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षा बाहेक अन्य विद्यालय शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीसँग शुल्क तोकिएको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

(५) विद्यालयले विद्यार्थीहरुलाई कुनै कक्षामा भर्ना गर्दा एकपटक भर्ना शुल्क लिइसकेपछि पुनः सोही विद्यालयको अर्को कक्षामा भर्ना गर्नका लागि कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

(६) विद्यालयले आफ्नो भौतिक संरचना निर्माणका लागि विद्यार्थीहरु सँग कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

(७) संस्थागत विद्यालयलले विद्यार्थीसँग लिन पाउने शुल्क गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गराई निर्धारण गर्नु पर्नेछ । त्यसरी शुल्क निर्धारण सम्वन्धमा स्वीकृति दिँदा गाउँपालिकाले विद्यालयले उपलब्ध गराएको सुविधाको आधारमा दिनेछ ।

CamScanner

(८) कुनै विद्यालयले यस ऐन विपरीत विद्यार्थीसँग कुनै शुल्क लिएमा गाउँपालिकाले त्यस्तो शुल्क सम्वन्धित विद्यार्थीलाई फिर्ता गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(९) यस ऐन विपरीत शुल्क लिने विद्यालयलाई गाउँपालिकाले पच्चीस हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

२९. छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने :

गाउँपालिकाले विद्यालयमा भर्ना हुने विद्यार्थीहरुलाई तोकिए बमोजिम छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्नेछ । कक्षा पाँच सम्मका विद्यार्थीहरुलाई तोकिए बमोजिम अनिवार्य खाजाको व्यवस्था गरिनेछ ।

३०. संस्थागत विद्यालयले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने :

(१) संस्थागत विद्यालयहरुले भर्ना भएका कूल विद्यार्थी सङ्ख्याको कम्तीमा दश प्रतिशतमा नघट्ने गरी तोकिए बमोजिम आर्थिक रुपमा विपन्न, अपाङ्ग, महिला, दलित वा जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छात्रवृत्तिका लागि विद्यार्थी छनौट गर्न विद्यालयले एउटा विद्यार्थी छनौट समिति गठन गर्नेछ । प्रत्येक विद्यालयले आफूले उपलब्ध गराएको आधार सहितको छात्रवृत्तिको विवरण गाउँ शिक्षा समितिमा पेस गर्नु पर्नेछ ।

३१. विद्यालयको सम्पत्ति :

(१) सामुदायिक विद्यालयको हक भोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ । यस ऐन बमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पत्ति गाउँपालिकाले अन्य विद्यालयको काममा प्रयोगमा नआउने भएमा प्रचलित कानून बमोजिम बेचबिखन गरी प्राप्त भएको रकम गाउँपालिकाको शिक्षा कोषमा जम्मा गर्नेछ ।

(२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहनेछ । कुनै विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रुपमा सञ्चालन गरिएकोमा त्यस्तो विद्यालयको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ र त्यस्तो सम्पत्तिको स्वरुप परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

(३) कम्पनी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनीको नाममा रहनेछ ।

(४) संस्थागत विद्यालयले कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासँग दान दातव्यको रुपमा कुनै किसिमको चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि गाउँपालिकाको सिफारिस र स्वीकृति लिनु पर्नेछ । तर विदेशी व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट त्यसरी चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा प्राप्त गरेको सम्पत्ति नेपाल सरकारको स्वीकृति बिना बेचबिखन गर्न पाइने छैन ।

भोटखोला गाउँपालिका

CamScanner

३२. विद्यालयलाई छुट र सुबिधा :

(१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रुपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर लाग्नेछैन ।

(२) सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रुपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयलाई दिइने अन्य छुट सुबिधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद – ७

दरबन्दी मिलान, शैक्षिक योग्यता, नियुक्ति र सरुवा सम्बन्धी व्यवस्था

३३. दरबन्दी मिलान :

आवश्यक मापदण्ड सहित विद्यार्थी / शिक्षक अनुपात निर्धारण गरी गाउँ शिक्षा समितिले प्रत्येक वर्षको चैत्र भित्र दरबन्दी मिलान गर्ने कार्य गर्नेछ । हाल रहेको जगेडा शिक्षक दरबन्दी यसै ऐन बमोजिम गाउँकार्यपालिका मातहत रहनेछ ।

३४. शिक्षक सरुवा :

गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा एउटै विद्यालयमा दुई वर्ष वा दुई शैक्षिक सत्र सेवा अवधि भएका शिक्षकहरुलाई समान पदमा गाउँपालिका भित्रका विद्यालयमा गाउँकार्यपालिकाले सरुवा गर्न सक्नेछ ।

३५. शैक्षिक योग्यता :

विद्यालयका शिक्षक, कर्मचारी तथा बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताका लागि चाहिने शैक्षिक योग्यता प्रचलित कानूनले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३६. शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्ने :

गाउँपालिकाले प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी सङ्ख्या र विषयको आधारमा तोकिए बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षकको अनुपात कायम गर्नु पर्नेछ ।

३७. शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने :

(१) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षकलाई शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासनिक सम्वन्धी काममा बाहेक अन्य काममा लगाउनु हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि विद्यालयको पठनपाठनमा बाधा नपर्ने गरी नेपाल सरकार वा गाउँपालिकाले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन सकिनेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

खण्ड : १

३८. अदालतको आदेशबाट पुनः बहाली हुन सक्ने :

(१) दफा (४२) मा उल्लेख भएका कुनै कसुर वा आरोपमा सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक कर्मचारी अदालतको आदेश वा फैसला बमोजिम मात्र पुनर्बहाली हुन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनर्बहाली भएको शिक्षक वा कर्मचारीले नोकरीबाट हटेको मिति देखि पुनर्बहाली भएको मिति सम्मको पूरा तलब, भत्ता र तलब बृद्धि पाउने भए सो समेत पाउनेछ।

३९. शिक्षकको नियुक्ति, बढुवा र सरुवा :

(१) विद्यालयमा रिक्त अस्थायी, करार, अनुदान कोटा (राहतकोटा) र बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताको नियुक्तिको व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(२) बालविकास सहयोगी कार्यकर्ताको योग्यता र सेवा सर्त सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) गाउँपालिका भित्र गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँकार्यपालिकाले स्थायी, अस्थायी, करार तथा अनुदान कोटाका शिक्षकहरु र बालविकास सहयोगी कार्यकर्तालाई आवश्यक मापदण्ड बनाई सरुवा गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एउटै विद्यालयमा निरन्तर पाँच वर्षसम्म सेवा गरेका स्थायी शिक्षकहरु र १ वर्ष सम्म कार्यरत रहेका बालविकास सहयोगी कार्यकर्ता र करार शिक्षकहरुलाई अन्यत्र स्थानमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सहमति नलिई गाउँ कार्यपालिकाले एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा सरुवा गर्न सक्नेछ।

(५) शिक्षक सेवा आयोगबाट सफल भई सिफारिस भएका शिक्षकलाई विषय मिल्नेगरी स्थायी नियुक्ति दिई काममा लगाउनु पर्नेछ। दरबन्दीमा करार शिक्षक नियुक्ति गर्दा शिक्षक सेवा आयोगको करार सूचीलाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ।

(६) शिक्षक सेवा आयोगबाट प्रकाशित करार सूचीमा सिफारिस उम्मेदवार उपलब्ध नभएमा गाउँ शिक्षा समितिले प्रकाशित गरेका करार सूचीमा सिफारिस उम्मेदवारलाई गाउँपालिका भित्र रिक्त रहेको दरबन्दी/राहत कोटामा योग्यताक्रम अनुसार करार नियुक्ति दिई सम्बन्धित विद्यालयमा काममा लगाउन सक्नेछ।

(७) शिक्षकको बढुवा प्रयोजनको लागि तोकिए बमोजिमको पद निर्धारण गरिनेछ।

४०. तलब भत्ता नपाउने र सेवा अवधि गणना नहुने :

दफा (३८) मा उल्लेखित अवस्थामा वा नियमानुसार बिदा स्वीकृत गराई बसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेका शिक्षक कर्मचारीले अनुपस्थित रहेको अवधिको तलब भत्ता पाउने छैनन् र सो अवधि सेवामा गणना समेत हुनेछैन।

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

४१. प्रधानाध्यापक तथा कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा गाउँपालिकाले स्वीकृत गरे बमोजिमको १ जना प्रधानाध्यापक र १ जना सहायक प्रधानाध्यपकको दरबन्दी रहनेछ ।

(२) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा साविकमा व्यवस्था भए बमोजिम १ जना कार्यालय सहयोगी र अन्य तोकिएको विद्यालयमा तोकिए बमोजिम कार्यालय सहायक रहन सक्नेछ ।

४२. स्थायी आवासीय अनुमति लिन नहुने :

सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत कुनै शिक्षक वा कर्मचारीले कुनैपनि देशको स्थायी आवासीय अनुमति लिन वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नको लागि आवेदन दिन हुँदैन । स्थायी आवासीय अनुमति लिएका तथा लिन आवेदन दिएका शिक्षक वा कर्मचारीलाई दण्ड तथा सजाय तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४३. शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण र अन्य व्यवस्था :

(१) देहायका अवस्थामा शिक्षक तथा कर्मचारीलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले वडा शिक्षा समिति मार्फत पदबाट हटाउन गाउँ शिक्षा समितिमा सिफारिस गर्नेछ । सो उपर गाउँ शिक्षा समितिले अनुगमन गरी अनुगमन समितिको प्रतिवेदनका आधारमा कार्यपालिकाको निर्णयानुसार भविष्यमा सरकारी सेवामा अयोग्य नठहरीने गरी सेवाबाट हटाउन सकिनेछ वा २ वर्ष देखी ५ वर्ष सम्म बढुवा रोक्का गर्ने वा २ तलब वृद्धी देखी ५ तलब वृद्धी सम्म रोक्काको कारवाही हुनेछ ।

तर तपशिलको खण्ड (ख) बमोजिम लगातार विना सूचना ९० दिन भन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित शिक्षकलाई तलब कट्टी लगायत कुनै कारवाही गरी हाजीर गराउन पाइने छैन, यसरी हाजीर गराएमा हाजीर गराउने प्रधानाध्यापक बाट निज लाई भुक्तानी गरिएको तलब सुविधा अशुल उपर गरी आवश्यक विभागीय कारवाही गरिनेछ ।

(क) तोकिए बमोजिम पदीय दायित्व पूरा नगरेमा वा अनुशासन हीन कार्य गरेमा,

(ख) विना सूचना लगातार ९० दिन भन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित भएमा,

(ग) विद्यालयमा पटक/पटक मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा,

(घ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरु वा कर्मचारीले कार्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा अन्य व्यावसायिक क्रियाकलाप गरी बसेमा,

(ङ) शिक्षक वा कर्मचारी राजनैतिक दलको कार्यकारिणी समितिको पदमा रहेको पाइएमा ।

(२) देहायको अवस्था रहेका शिक्षक तथा कर्मचारीलाई सेवाबाट भविष्यमा कुनै सरकारी सेवामा आउन नपाउने गरी सेवा बाट बरखास्त गरिनेछ ।

(क) नैतिक पतन देखिने कुनै फौज्दारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी प्रमाणीत भएमा,

भोटखोला गाउँपालिका

CamScanner

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

(ख) भ्रष्टचार गरेको अभियोगमा अदालतबाट दोषी प्रमाणीत भएमा ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वा अन्य माध्यमले कुनै शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउनु पर्ने कारणको यथेष्ट प्रमाण प्राप्त भएमा गाउँपालिकाले निजलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ । कार्यरत पदबाट हटाउनु अघि मनासिब माफिकको स्पष्टीकरणको मौका प्रदान गरिनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस खण्डको प्रयोजनका लागि कार्यकारिणी समिति भन्नाले राजनैतिक दलको विधान बमोजिम गठित केन्द्रीय स्तर, प्रदेश स्तर, जिल्ला स्तर वा स्थानीय स्तरका कार्यकारिणी समिति सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद – ८

विविध

५४. विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्रको रुपमा कायम गर्नु पर्ने :

(१) विद्यालयमा स्वतन्त्र र भय रहित वातावरणको अध्ययन अध्यापन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न तथा विद्यालय भित्र कुनै पनि किसिमको अवाञ्छित क्रियाकलाप हुन नदिने गरी विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्दा विद्यालयले पालना गर्नुपर्ने सर्त तथा मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५५. बालबालिकाहरुलाई निष्काशन गर्न, शारीरिक वा मानसिक दुर्व्यवहार गर्न नहुने :

(१) कुनैपनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निष्काशन गर्न पाइने छैन । तर बालबिभ्याइँ गरेको अवस्थामा बालकलाई आवश्यक सुधारका लागि निश्चित समय अभिभावकलाई जिम्मा दिई निजमा सुधार आएमा पुन विद्यालयमा राखी पठनपाठन गराउनु पर्नेछ ।

(२) विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकालाई शारीरिक वा मानसिक यातना दिन वा दुर्व्यवहार गर्न पाइने छैन । विद्यार्थीलाई शारीरिक वा मानसिक वा दुर्व्यवहार गरेको पाइएमा कानून अनुसार कार्यवाहीको लागी स्वीकृती प्रदान हुनेछ ।

५६. प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने :

संस्थागत तथा सामुदायीक विद्यालयले प्रत्येक वर्ष शैक्षिक सत्र समाप्ती पश्चात तोकिए बमोजिमको विवरण रहेको प्रगति प्रतिवेदन गाउँ शिक्षा समिति समक्ष अनिवार्य रुपमा बुझाउनु पर्नेछ ।

५७. दण्ड सजाय :

(१) कसैले विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना वा नोक्सान गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मुद्दा हेर्ने अधिकारीले बिगो असुल उपर गरी बिगो बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ | संख्या : ३ | मिति : २०७८/०३/३१

(२) कसैले देहायको कार्य गरेमा, गर्न लगाएमा वा सो कार्य गर्न सहयोग पुऱ्याएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई कसुरको मात्रा हेरी कानूनले तोके बमोजिम सजायका लागी कानून बमोजिम पेश गरिनेछ :

(क) परीक्षाको प्रश्नपत्रको गोपनीयता भङ्ग गरेमा,

(ख) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा लापरवाही वा गैर जिम्मेवारपूर्ण कार्य गरेमा,

(ग) परीक्षाकेन्द्रमा सम्बन्धित पदाधिकारीको स्वीकृति बिना प्रवेश गर्न प्रयत्न गरेमा वा प्रवेश गरेमा वा परीक्षाकेन्द्र नियन्त्रणमा लिई अमर्यादित कार्य गरेमा,

(घ) परीक्षाको परीक्षाफल प्रकाशनमा अनियमितता गरेमा,

(ङ) अरुको नामबाट परीक्षामा सामेल भएमा वा परीक्षा दिएमा,

(च) विद्यार्थी भर्ना गर्दा तोकिएको बाहेक अन्य कुनै दान, बकस, उपहार वा कुनै रकम लिएमा,

(छ) अनुमति नलिई कुनै शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श, बृजकोर्ष, कोचिङ कक्षा, ट्यूशन सेन्टर, भाषा शिक्षण कक्षा तथा पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन गरेमा,

(ज) परीक्षाको मर्यादा भङ्ग हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा,

(झ) कानून विपरीतका अन्य कुनै कार्य गरेमा ।

(३) कानून बमोजिम कसुरको सम्बन्धमा विद्यालयको कुनै शिक्षक वा कर्मचारी उपर मुद्दा हेर्ने अधिकारी वा जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर भएमा त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारी त्यसरी मुद्दा दायर भएको मिति देखि मुद्दाको अन्तिम फैसला नभए सम्म निलम्बित हुनेछन् । सो शिक्षक वा कर्मचारी अदालतबाट कसुरदार ठहरिएमा निजलाई यस ऐन बमोजिम विभागीय कार्यवाही गरिनेछ ।

८. पुनरावेदन :

तोकिएको अधिकारीले गरेको सजायको आदेश उपर चित्त नबुझेमा कानून बमोजिम तोकीएको अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

गाउँपालिकाले निर्देशन दिन सक्ने :

(१) गाउँपालिकाले तोकिएको क्षेत्रसँग सम्बन्धित छात्रावास, ट्युसन सेन्टर, कोचिङ सेन्टर सञ्चालनका लागि तोकिए बमोजिमका सर्त पूरा गरेका संस्थालाई अनुमति लगायतका स्वीकृती तथा आवश्यक निर्देशनहरु दिई विद्यार्थीका सुविधा परिपूर्तीका लागी कार्य गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई गाउँपालिकाले निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको निर्देशन पालना गर्नु विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

भोटखोला गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र
भोटखोला गाउँपालिका

खण्ड : १ संख्या : ३ मिति : २०७८/०३/३१

१०. नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउने अधिकार र बचाऊ :

(१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक गाउँ शिक्षा नियमावली, कार्यविधि र निर्देशिका बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ । प्रस्तुत गाउँ शिक्षा ऐन जारी हुनु भन्दा पहिले भएका गाउँ शिक्षा नीति अन्तर्गतका काम कार्यवाहीहरु यसै ऐन बमोजिम भएको मानिनेछ ।

(२) यस अघि संघीय कानून वमोजिम नियुक्ति भएका शिक्षक कर्मचारीहरुलाई नेपाल सरकारले दिँदै आएको सुविधामा कुनै किसिमको कटौती गरिने छैन । तर यो व्यवस्थाले कानून बमोजिम दण्ड सजायमा कार्यबाही गर्न बाधा पर्ने छैन ।

११. सङ्क्रमणकालीन व्यवस्था :

(१) यस ऐनले तोकिए बमोजिम हुने भनी व्यवस्था गरेको काम कार्यवाही नियमावली नआएसम्म गाउँकार्यपालिकाको निर्णयानुसार हुनेछ ।

(२) यो ऐन जारी भए पछि विद्यालयमा रिक्त रहेका स्थायी दरबन्दीमा विज्ञापनको अनुमति शिक्षा समन्वय इकाईको स्वीकृतीमा गाउँपालिकाले दिन सक्नेछ ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार :

यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ र त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा परे सरह मानिनेछ ।

प्रमाणिकरण मिति : २०७८/०३/३१

भोटखोला गाउँपालिका

आज्ञाले
नइन्द्र प्रसाद दाहाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

CamScanner